

Ádventi vesperás Zuglóban

A zuglói evangélikus templomban tartott *Zuglói Zenés Esték* keretében 2011. december 13-án, csütörtökön 18 órakor az *Evangelikus Hittudományi Egyetem zenei együttese* „Veni Redemptor gentium” címmel vesperást tartottak a *Gyülekezeti Liturgikus Könyv* (GyLK) ádventi tételeivel. A kórust Kinczler Zsuzsanna, a liturgikusének-szemináriumot Finta Gergely vezette. Alább a vespera meghívóját idézzük (http://www.zugestek.hu/zugest_koncertek.php?id=57).

„Egyetemünk egyházzenei tanszéke hangsúlyt helyez arra, hogy minden egyházzenei műfaj ápolását és megbecsülését őrizze és segítse. Sajátos kincstünk, az evangélikus korálok és feldolgozásaik mellett fontosnak tartjuk egyetemes keresztyén kincseink használatát is. Ezzel a lutheri reformáció nyomdokain járunk, hiszen reformátorunk minden értékes és teológiaiilag elfogadható zenét és liturgikus formát megtartásra javasolt. Ebben a szellemben mind a német, mind a magyar evangélikus gyakorlatban fontos szerepet kapott a liturgikus éneklés folya-

matos alkalmazása. Az egyes tételek különböző istentiszteletfűpusokba illeszkednek bele szervezen. A naponta megélt liturgia egyik legfontosabb és legszelebb körben ismert formája az alkonyatkor tartott vespera. Ennek első részében központi helyet kap a zsolnárok éneklése. A zsolnározás a közös imádság egyik legősibb formája. Segít Istenre figyelni, kiemel egyéni gondolatainkból, és egyéni érzéseinket összehangolja a megváltott gyülekezet imádságával. A vesperának megkülönböztetett aktualitását ádventben az imádságos rész kiemelt darabja, Mária éneke, a Magnificat adja. Ahogyan Luther is rámutat, Krisztus várásának és befogadásának örökérvényű példája ez az ének. Ez a két egység a bennünk foglalt apróbb tételekkel együtt keretezi az ígihirdetést. A liturgikus műfajokon alapuló vespera rendjébe természetesen szervesen illeszkednek a megfelelően választott korálok, énekkari művek és orgonadarabok is. A közös éneklésbe legyen akár jól ismert gyülekezeti ének vagy liturgikus tétel, mindannyian bekapcsolódhatunk.”

A Lutheránia programja a 2012/2013-as évadban

Vasárnap 11 órai kántátazenes istentiszteletek a Deák téren: 2012. 09. 16: BWV 51; 09. 30: BWV 114; 2012. 10. 28: BWV 117; 11. 04: BWV 115; 11. 25: BWV 140; 2013. 01. 27: BWV 84; 02. 03: BWV 181; 03. 03: BWV 54; 03. 31: BWV 4; 04. 28: BWV 225 (motetta); 05. 19: BWV 172;

— *Vasárnap (v. szombat) este 6 órai hangversenyek a Deák téren:* 2012. 10. 07. BWV 80; 12. 23: Karácsonyi oratórium (BWV 248, I–III. kantáta); 2013. 01. 20: Karácsonyi oratórium (BWV 248, IV–VI. kantáta); 03. 24. (virágvasárnap) és 03. 30. (nagy szombat): János-passió (BWV 245).

— *Egyéb alkalmak a Deák téren:* 2012. 09. 01. 15.30h, esküvő, Ki dolgát csak Istenre hagyja (korál magyarul, J. S. Bach harmonizálása).

— 23. *Budapesti Bach-hét (Deák tér)*, 2012. 06. 03–9, 19h: BWV 116, 117 (9-én).

— *Hangversenyek más helyszíneken:* 2012. 10. 01. 18h, Kálvin tér, Distler: Áldjad én lelkem, Kapy: 47. zsolná; 12. 08. 17h, kelenföldi református templom (Kelenföldi Barokk Esték): BWV 117, BWV 133; 2013. 04. 14. 19.30h: MTA díszterme, közreműködés a Budapesti Vonások hangversenyén: Mendelssohn: Wer nur den lieben Gott läßt walten/Choralkantate, Max Reger: O wie selig seid ihr doch, ihr Frommen /Choralkantate Nr.2. (magyarországi bemutatók); 04. 27. 15h: Magyar Rádió 6. stúdió: BWV 225.

A Lutheránia honlapja alapján.

„Verbum et sacramentum” — Huszár Gál öröksége

2012. nov. 7-én tudományos konferenciával emlékeztek meg az 500 éve született prédikátorról, énekeskönyvszerkesztőről, nyomdászról az Evangelikus Hittudományi Egyetem az dísz-

termében. A tanácskozást közösen szervezte az előbbi egyetem, valamint a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kara.

Alább kihagyásokkal *Kinyik Anitának az Evangélikus Élet* LXX. évf. 46. számában (2012. nov. 18., 1. o.) megjelent beszámolóját idézzük.

„A rendezvény nyitányaként *Finta Gergely* vezényletével az egyetem liturgikus énekkara Huszár Gál énekeskönyvéből szólaltatott meg egy himnuszt és zsolnárokat.

A megjelenteket *Huszár Pál* református főgondnok, a zsinat világi elnöke, illetve *Fabiny Tamás* evangélikus püspök, a reformációi emlékbizottság elnöke köszöntötte. Az előbbi hangsúlyozta: Huszár Gál nem csak a nyomdászatban volt úttörő, hanem a gyülekezeti énekek jelentőségének felismerésében is, melyek nem a magaskultúra, hanem a közösség építésére hivatottak.

[...] *Fabiny* püspök egy meglepetés-kisfilmmel érkezett. A *Nagy László* által szerkesztett régi filmben először *id. Fabiny Tibor* egyháztörténész-professzor szólalt meg, majd *Botta István* egyháztörténész-lelkész beszélt Huszár Gál életéről és a róla írt monográfia megszületésének körülményeiről (a kötet *Huszár Gál élete, művei és kora [1512?–1575]* címmel jelent meg 1991-ben az MTA Irodalomtudományi Intézetének *Humanizmus és reformáció* sorozatában).

Botta István könyvéről részletesen a *Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karának* professzorától, *Szabó Andrástól* hallhattak a résztvevők. [...] Az előadás kitért *Botta István* levéltári kutatásaira, a könyv elő- és utóéletére, fogadtatására, többszöri átdolgozására. *Szabó* professzor hangsúlyozta, hogy Huszár Gál működési területén felekezetiileg még nem vált szét a protestantizmus, ezért életműve az evangélikusok és reformátusok közös örökségéhez tartozik.

Huszár Gál 1560–1561-ben és 1574-ben kiadott két énekeskönyvének szertartási énekeit vizsgálta [...] a MTA BTK Zenatudományi Intézetének tudományos főmunkatársa, *Ferenczi Ilona*. Két Mária-antifónát emelt ki, hozzátéve, hogy protestáns használatban ezek krisztocentrikus értelművé váltak.

Az ének után az imádság került középpontba *Fekete Csaba* előadásában. A Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Nagykönyvtár osztályvezető szakreferense [...] szerint Huszár Gál nem fordított zsolnárokat, viszont két énekeskönyvének imádságai —me-

lyek egy részét fia, Huszár Dávid 1577-ben újra kiadta— figyelemreméltóak. A prózaritmus által tagolt, teológiaiilag és nyelviileg igényes imádságokat ma is elmondhatjuk. [...]

Huszár Gál nyomdászti tevékenységét *Bánfi Szilvia*, az OSZK munkatársa ismertette. Óvartól Kassán, Debrecenen, Komjatin át egészen Pápaiig követhették a jelenlevők a katolikusok által többszöriösen kitagadott és üldözött nyomtatónak és nyomdájának az útját. Az előadó egyik későbbi hozzászólásában hangsúlyozta, hogy Huszár Gál elsősorban lelkész volt, nem pedig mesterember.

Jan-Andrea Bernhard svájci egyháztörténész [...] sok érdekességet osztott meg a hallgatósággal a magyar protestánsok és *Heinrich Bullinger* svájci reformátor kapcsolatát illetően. *Bullinger* 1551-ben, a bécsi magyar kancellária titkárának, *Fejérthóy János*nak a kérésére vallási tanítólevelet intézett a magyar eklézsiákhoz és páztoraikhoz. A kéziratot formában terjedő levelet ugyanabban az évben 1559-ben adta ki Óváron Huszár Gál, Kolozsváron pedig *Heltai Gáspár* (*Brevis ac pia institutio...*, illetve *Libellus epistolaris...*). Mint *Bernhard* rávilágított, valószínűleg az eltérő teológiai álláspontok miatt történhetett meg, hogy e tanítólevélnek az úrvacсорakérdéséről szóló mondatai más tartalommal jelentek meg a Huszár-féle kiadásban, mint az eredeti kéziratban.

Botta István [...] szerint [...] Huszár Gál a *Bullingerrel* való kapcsolata ellenére következetesen a reformáció lutheri ágának híve volt.

[...]*Iffj. Hafenschér Károly* [, ...a] *Liszt Ferenc* Zeneművészeti Egyetemen protestáns liturgikát oktató evangélikus lelkész, egyházzenész Huszár Gál agendatörténeti helyét mutatta be az 1574-es énekeskönyv alapján. Ez a gyűjtemény példaértékű liturgikus gazdagságot és egészséges egyensúlyt teremtett a protestáns egyházakban: megtartotta a meglévőket, és egyben irányt mutatott a reformációi megújuláshoz — foglalta össze az előadó.

Az előadások után a közönség is aktívan bekapcsolódott a konferenciába: *Ferenczi Ilona* vezetésével elénekelte az 1574-es graduálénekeskönyvben található *Te Deumot*.

Huszár Gál működéséről *Tóth Károly István* evangélikus lelkész, doktorandusz plakátot készített, amely [...] a jövőben a teológia hallgatóit is segítheti a gazdag életút megismerésében.”